

Шелудько С.А.,

к.е.н., доцент, докторант кафедри публічних фінансів,
Державний податковий університет, м. Ірпінь

ФІНАНСОВИЙ СУВЕРЕНІТЕТ ЯК ЦІННІСТЬ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Одним із ключових стратегічних завдань державної влади, – в будь-яких умовах, але в часи воєнної загрози в першу чергу, – є забезпечення спроможності, ефективності та незалежності публічних фінансів, а відтак – підтримка та захист суверенітету держави в фінансовій сфері. Нагальність досягнення цієї мети в сучасних умовах глобалізованої економіки обумовлена розгалуженістю та, водночас, взаємопроникненням публічно-боргових відносин між країнами: проблема граничного рівня зовнішнього боргу набула майже світоглядного порядку, оскільки як теоретичні моделі управління міжнародною ліквідністю країни, так і спекуляції цією темою вийшли за межі фінансово-економічного дискурсу та отримали продовження в суспільно-політичному житті. Виходячи з цього, незаперечної актуальності набули наукові розвідки, пов'язані з теоретико-методологічними, інституціональними та організаційними питаннями забезпечення фінансового суверенітету держави.

Аналіз профільних публікацій свідчить, що вказана тематика, переважно, є предметом зацікавленості вчених-правників, хоча суверенітет національної економіки та фінансової сфери є не менш значущим чинником для макроекономічних досліджень, зокрема з питань фінансової безпеки. Відомі дослідники цієї проблематики, З. Варналій та С. Онищенко, розглядаючи структурні особливості фінансової безпеки держави, зазначають, що саме фінансовий суверенітет є основним її зовнішнім проявом, розуміючи під ним незалежність фінансової системи від впливу міжнародних фінансових організацій і капіталу ТНК [1, с. 75-76]. З цим погоджуються М. Старинський та Ж. Завальна, які, ототожнюють чи це поняття з фінансовою незалежністю, визначають його такими проявами, як рівень допомоги з боку міжнародних фінансових організацій, інших держав та обсяги іноземних інвестицій [2, с. 248]. У цих тезах знаходить свій прояв інвестиційно-борговий підхід до розуміння фінансового суверенітету.

Дещо інакше сутність фінансового суверенітету розглядається в публікаціях фахівців з грошово-кредитних відносин. Зокрема, Г. Миськів та Н. Григоришин визначають фінансовий суверенітет і фінансову незалежність зовнішнім аспектом не фінансової безпеки держави як такої, а одного з її елементів – монетарної безпеки [3, с. 227]. Примат монетарної сфери, в формі монетарного суверенітету, серед інших проявів фінансової реальності, відстоює О. Шаров, зазначаючи, його природа не просто не обмежується роллю елементу політичного (державного) суверенітету, але навіть виходить за межі останнього, що передбачає автономію повноважень держави в грошово-

кредитній сфері [4, с. 112-113]. Наявність таких поглядів дозволяє говорити про монетарний підхід до фінансового суверенітету держави.

Стрімкий розвиток цифрових технологій та їх дифузія в усі сфери господарського життя країни, в тому числі в фінансову, все часті спонукають дослідників звертатися до проблеми співіснування цифровізації економіки та фінансової безпеки держави. Оскільки відповідний «цифровий» підхід до фінансового суверенітету перебуває на етапі становлення, складно назвати його ключові постулати остаточно сформованими. Так, М. Коваленко та М. Сікало обґрунтовують переважно позитивний вплив цифровізації публічних фінансів на фінансовий суверенітет країни, вважаючи, що ключовим мірилом успіху в цьому процесі є концентрація зусиль державної влади на впровадженні таких технологій, що були б адаптовані до власних потреб і специфічних умов – іншими словами, зміцнення фінансового суверенітету в умовах фінансово-інноваційного поступу забезпечується підтримкою суверенітету цифрового [5, с. 233]. Протилежної думки дотримується В. Козюк, який наголошує на критичності цифрової «озброєності» центральних банків у подоланні негативних аспектів поширення криптовалют, хоча й застерігає від перебільшення впливу цифрових ризиків на монетарний суверенітет [6, с. 15].

Аналізуючи основні положення названих вище підходів до сутності та структури фінансового суверенітету, варто визнати, що, хоча досліджувана категорія може мати різні прояви в конкретно-історичних умовах та підкорятися відмінним детермінантам фінансового буття, це не принижує її ролі в якості ключової цінності фінансової безпеки держави. Остання, поєднуючи, на переконання автора, самоцінність безпеки зі шляхами її суспільного та державного визнання через пріоритезацію універсальних фінансових інтересів, зводиться саме до забезпечення фінансового суверенітету як загальноновизнаного виміру розвитку фінансової сфери в державі.

Список використаних джерел:

1. Варналій З., Онищенко С. Сучасні тенденції структурних складових фінансової безпеки України в умовах глобальних перетворень. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2016. Вип. 35. Ч. 1. С. 75-80.
2. Старинський М. В., Завальна Ж. В. Місце фінансової безпеки в системі забезпечення та реалізації економічного суверенітету держави. *Organizational and legal fundamentals for the formation of a security environment in Ukraine: scientific monograph*. Riga: Baltija Publishing, 2023. С. 230-256.
3. Григоришин Н. О., Миськів Г. В. Місце монетарної безпеки у фінансовій безпеці держави. Менеджмент і безпека: теоретичні та прикладні аспекти: матеріали науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 12 травня 2020 р.). Упоряд. Г. З. Леськів. Львів: ЛьвДУВС, 2020. С. 226-229.
4. Шаров О. М. Монетарний суверенітет в умовах глобалізації. *Фінанси України*. 2019. № 6. С. 93-117.
5. Коваленко М. М., Сікало М. В. Роль цифровізації у розвитку публічних фінансів. *Теорія та практика державного управління*. 2024. № 2 (79). С. 217-242.
6. Козюк В. Монетарний суверенітет: діджиталізація та трилема CBDC. *Журнал європейської економіки*. 2024. Т. 23. № 1 (88). С. 4-32.